

PROPOSTES ACTUACIONS CURS 80-81

- Mòdul "Taller video per a escoles i instituts".
- Tres sessions amb grups de 10.
- Contacte amb aparells i video-mirall.
- Manipulació imatge TV gravada. Audio-dub.
- Equip de gravació: pràctica i visionat.

El SVC, dins el marc del conveni amb l'Ajuntament de Barcelona, donarà un curset especial a un màxim de 15 mestres: utilització del material, ~~guió del taller~~. Posteriorment assessorarà la realització dels tallers, donant prioritat a escoles municipals.

- Com a perllongació dels tallers-mòdul, el SVC proposa la realització d'un taller més extens, incloent sessions de muntatge i d'estudi, de duració 10 dies, amb 4 equips de 10 nens treballant una temàtica similar a àmbits espacials diferents, amb visionat conjunt final. Per a la realització d'aquest "Taller Intensiu" proposem la col.laboració ICE-Pedagogia-SVC-EMAV.

- Anàlisi institucional de relacions pares-mestres-alumnes-administració-barri, a realitzar dins una escola a seleccionar dins les cinc o sis escoles municipals usualment considerades - com a conflictives.

- Creació d'un fons (o intercanvi periòdic d'informació i catàleg) de documents àudio-visuals utilitzables a escoles. SVC, Drac Màgic, ICE's, Pedagogia, Central del Curt, EMAV.

- Impuls d'un sistema rotatiu d'aparells de visionat a preus socials. El SVC creu que haurà de proporcionar un aparell de estàndard VES o BETAMAX per a la rotació constant. Cal establir la sèrie de documents a reproduir. (Tenint present la possibilitat del telecinema).

- Preparació conjunta SVC-ICE-Pedagogia-FCI-EMAV - d'un curset-taller per a l'escola d'estiu 81. Possibilitats d'organitzar-ho dins un taller global de mitjans àudio-visuals amb la participació de les entitats implicades.

4

(1) L'aprenentatge de la producció d'imatges mòvils, dels codis del llenguatge visual ...

(2) Un procés de relacions personals i de grup, aprenentatge de certs aspectes de la divisió del treball, del treball col·lectiu ...

(3) El contacte i assimilació d'una realitat, la realitat, per dispersa que sigui, que ha sigut conscientment o inconscientment seleccionada.

Cal afegir a aquests tres factors una darrera consideració: l'utilització del video per a mostrar una realitat, uns coneixements, possibilita als qui ho estan fent expressar, al mateix temps, llur subjectivitat creadora, la seva manera de "fer" imatges, sempre personal. Aquesta virtualitat ve donada per el que de joc, - fantasia i novetat (no només de l'aparell sinó també del llenguatge visual "fabricat") aporta el video, en relació als mitjans clàssics d'expressió (redaccions escrites, dibuixos ...). Perill a assenyalar: l'estancament en el mimetisme televisiu.

- Pel que fa a la realitat que l'escolar (l'equip d'escolars) vol copsar amb el video, entrem dins una discussió prou debatuda al llarg del Seminari: el video, ja que no la dinàmica usual escolar, hauria d'ésser utilitzat per a obrir l'escola al món exterior real dins el que s'insereix, els carrers, les activitats econòmiques, culturals, quotidianes ... L'equip coordinat per Julià Alvarez a Bellvitge ens mostra com, àdhuc sense guió previ, el video submergeix als escolars que l'utilitzen dins els aspectes més variats del barri on estudien i viuen.

- Entrem amb això al seguit de problemes que trobem quan el video s'utilitza o es vol utilitzar a una escola, problemes que es refereixen a l'estructura mateixa del sistema educatiu i a l'actitud dels mestres. Marta Selma, de Drac Màgic, amb experiència dins el terreny del cinema utilitzat amb objectius didàctics, així com Assumpció Hernández, professora a Hospitalet assenyalen les reticències dels mestres a l'hora de col·laborar, entendre i recolçar qualsevol iniciativa àudio-visual que vagi més enllà del conegut complement amb diapositives. Reticència que s'extén a la voluntat d'aprendre el llenguatge dels mitjans i que es relaciona, com indica Julià Alvarez, amb la compartimentació excessiva de les matèries, dels plans d'estudi. Forçosament el llenguatge video va més enllà dels límits de

- En quant al video utilitzat com a eina per a formació de professorat, només l'equip del ICE de la UAB i el de Pedagogia de la Universitat Central (Departament de Tecnologia Educativa) poden valorar amb certa pràctica prèvia la validesa dels mètodes emprats. El micro-teaching consisteix en l'anàlisi del comportament d'un professor o estudiant de pedagogia davant els seus alumnes. La gravació es fa sempre amb un nombre reduït d'estudiants, per tal d'observar millor les seves reaccions.

El procediment ha sigut força criticat, i, fins i tot, rebutjat.

Les pautes d'anàlisi de la gravació, tal com "entusiasme", "atenció", "voluntat d'intercanvi", etc. resulten, a primera vista, anacròniques, herència d'un conductisme anglosaxó, no gaire arrelat aquí. Ernest Mascort explica el procediment emprat per a analitzar els estudiants de pedagogia, en particular els futurs "orientadors" gravant entrevistes amb nens. Les crítiques foren referides aquí a la "rarsa" de l'ambient aliè a l'escola on es feia l'entrevista i la gravació.

- Altres aspectes tractats es refereixen més al video com a eina complementària per al professor quan aquest s'enfronta a l'aplicació de nous procediments pedagògics, com és el cas de les gravacions fetes pel ICE per encàrrec de l'IMIPAE seguint un procés d'ensenyament del llenguatge escrit a nens de 4 o 5 anys, mitjançant l'interrelació lliure de cartes dibuixades, o les gravacions dels cursos de francès après mitjançant cant i mímica, o les tècniques d'incentivació en l'aprenentatge de l'anglès per nens apàtics mitjançant la confrontació molt personal i directa entre la situació de la professora i la dels alumnes, o el procés de terapia de grup i relaxació inclòs com a pas inicial per a l'estudi d'un idioma ...

Totes elles són gravacions amb doble finalitat: com a eina de seguiment d'un procés per part dels educadors que el protagonitzen i com a cinta de divulgació i estímul apta per a ésser visionada per d'altres mestres.

CONCLUSIONS I DISCUSSIONS

- La majoria de les experiències constatades i analitzades al llarg del Seminari coincideixen en afirmar que la major rendibilitat pedagògica en la utilització del video es dona quan aquest no es entès només com a senzilla eina per a la fabricació d'un producte final didàctic totalment elaborat, sinó quan, a més, els implicats entenen que el mateix procés de realització comporta una formació en sí mateix.

- Aquesta consideració queda reforçada per raons específiques pròpies de la situació actual dels àudio-visuals a l'ensenyament:

- Utilització burocràtica i passiva dels altres mitjans (diapositives, fotografia, super-8 ...).

- Inexistència d'equips multidisciplinaris aptes per a elaborar cintes didàctiques acabades amb el grau de qualitat mínim exigible.

- Habitució de nens i estudiants al llenguatge televisiu com a principal punt de referència i comparació: ritmes ràpids, acció, inexistència de recreació o contemplació, ausència d'espais de silenci, etc.

- Crisi del didactisme: rebuig dels escolars a tota activitat i especialment quan és passiva— que denoti intenció didàctica explícita.

- De tota manera, deixant de banda la precarietat, la manca d'equips capaços d'elaborar cintes didàctiques interessants i totes les demés consideracions sobre la situació concreta a Catalunya, el repàs d'activitats a la RFA, França i d'altres països, ens orienta també cap a la consideració inicial: El video per llur maniobrabilitat, instantaneïtat ... facilita un tipus de treball específic: la creació d'equips de realització amb poc temps de formació prèvia (~~ad hoc sense formació prèvia, p. ex.: Bellvitge, Congrés Escolar Jovenil, ...~~). La formació d'equips implica tres conseqüències:

5

qualsevol assignatura. No existeixen espais educatius previstos per a aprendre el llenguatge àudio-visual ni per a utilitzar-ho. I, suposant que existissin, caldria fer un esforç suplementari - per a evitar que aquesta pràctica restés tancada dins un compartiment més. Imatges i sons, accions visualitzades, són elements prou amplis en sí mateixos com per a ésser referits a la globalitat de la realitat en la que es viu. Una imatge en moviment ens mostra una multiplicitat de dades interpretables: des del vestit del qui surt en escena, fins a la manera de parlar, els cotxes que passen pel carrer ...

X

- Tornem a la qüestió del tancament: La televisió, diu Joan Casas, implica el tancament de la família a un racó de la casa, en actitud passiva davant una finestra-receptor TV. Si el video ha de servir per a tancar més a l'escola dins de sí mateixa, res no haurem aconseguit. S'ha d'evitar la "super-classe-magistral" venint d'una pantalla. El video ha de servir per obrir l'escola a l'exterior.

- Tanmateix, reconeguda la virtualitat del video com a eina de dinamització, de obertura, de creació i aprenentatge pràctic, no podem deixar de banda les utilitzacions més purament didàctiques-estimulants. Hilda LAPRETA, que ha realitzat experiències de complementar i documentar visualment activitats d'expressió corporal amb video a una escola de Castelldefels, explica com al seu país, l'Uruguai, es va utilitzar un canal TV per a emetre programes didàctics a 50 escoles, de tal manera que, al mateix temps que els estudiants observaven determinats continguts, els mestres eren estimulats a emprar nous procediments pedagògics, de vegades molt senzills, però que no s'adopten fins que no es veuen, fins que no es veu de - quina manera concreta es poden emprar.

Enric Pérez introdueix aquí la noció de concreció aportada per l'imatge. Si abans parlaven d'amplitud de dades proporcionades per l'imatge, ara hem d'assenyalar la concreció que per - comparació a una explicació verbal discursiva pot i deu donar el video i el llenguatge àudio-visual, en general.

X

Amb això ens acostem al tema del fantasma del Professor-robot, de la por a la substitució de professor per màquina i tots els demés mites tecnològics. Mites, si més no perquè plantejar-se'ls des de la situació actual, a Catalunya, a tota Espanya, denota més aviat por a enfrontar-se amb nous estris de formació, por a remoure més coses, por a no arribar a superar dificultats addicionals, mandra, burocratisme, corporativisme

Quan es renúncia a emprar mitjans àudio-visuels en nom del perill de substitució del professor per la màquina, s'està deixant terreny lliure precisament a que l'evolució tecnològica dels mitjans, rapidíssima, sigui algun dia utilitzada per centres de decisió aliens a la realitat de l'escola, de cada escola concreta.

DECLARACIÓ CONJUNTA DELS PARTICIPANTS AL SEMINARI

. Denunciar la infrautilització d'aparells i d'instal·lacions arraconades a entitats oficials o culturals, adquirides amb intenció de prestigi, que romanen paralitzades i acaben mortes per manca d'utilització, mentre la demanda social real creix a ritme molt ràpid i ha d'ésser coberta amb molt poc material, sobrecarregat fins a límits de risc constant. Aquest és el cas del SVC, com del ICE davant la pluja de demandes i com a tots aquells que, en la pràctica, es posen en contacte amb la dinàmica social, cultural i educativa a Catalunya.

Els aparells subutilitzats haurien d'ésser posats immediatament a l'abast d'aquells usuaris que, de veritat, necessiten del seu ús.

. Advertir el perill de que les noves adquisicions d'equipaments video continuïn orientats cap a material fix pesat, d'estudi, de prestigi en definitiva, marginant l'accessibilitat dels usuaris socials i les possibilitats de creació descentralitzada i àgil que caracteritzen precisament al mitjà. Advertir, igualment, - sobre el perill que suposaria l'adquisició indiscriminada d'aparells de reproducció sense els seus corresponents complements per a la producció.

. Promoure i defensar l'inclusió del aprenentatge del llenguatge àudio-visual, teoria i pràctica, dins les matèries a impartir als darrers cursos d'EGB i al BUP. Defensar igualment la utilització d'aquest llenguatge per a obrir les escoles a la realitat que les envolta i no per a tancar-les més dins llur propi espai físic i cultural.

. Sensibilitzar als mestres i professors entorn la necessitat de superar els complexos, reticències i claudicacions que es continuen detectant avui enfront dels mitjans àudio-visuals, superar els fantasmes usualment esgrimits per a renunciar a unes tecnologies que, si no són asumides ja des d'ara de forma descentralitzada i àgil, acabaran per encarnar de veritat els fantasmes avui imaginats : complexitat tècnica només manipulable per centres de decisió piramidals i jerarquititzats.

. Coordinar els organismes i grups que treballen amb mitjans àudio-visuals, per tal de poder crear un fons documental, sistemes coordinats d'ensenyament i formació en el llenguatge àudio-visual aptes per a professors i estudiants i xarxes de difusió conjuntes.

● APRENTATGE DEL LLENGUATGE VIDEO. TALLERS PRACTICS.

- 13.- ¡Bellvitge, Bellvitge! (Ponència d'ensenyament de l'Ajuntament de l'Hospitalet - Julià Alvarez) $\frac{1}{2}$ " Sony AV B/N

(Treball col·lectiu sense guió previ).

Es un recorregut turístic i arquitectònic pel barri amb entrevistes i participació de molta gent que expliquen la història i evolució del barri.

El muntatge inclou diapositives, actuacions en directe d'una penya flamenca i música. (1980)

- 14.- Taller video al 1er. Congrés Jovenil Escolar-Rodamón
(I.C.E.-Fac. Pedagogia-SVC) $\frac{1}{2}$ " Sony AV B/N

Gravacions fetes per tres equips de nens de 10 a 12 anys amb un portàtil; reportatge dels altres tallers i entrevistes als assistents. (Març 1980)

- 15.- "Festa de S. Jordi". (E. N. Font d'En Fargas-SVC) $\frac{1}{2}$ " JVC B/N

Gravació feta per alguns nois de l'escola, amb motiu de la festa de S. Jordi aplançada per la vaga. Els nens agafen la càmera i també entrevisten als visitants a la fira, pares, mestres i professors. Muntatge de 25' amb música. (Oct. 1977)

- 16.- El darrer dia del Seminari, Lola Fountain va presentar i visionar al local del S.V.C. dues còpies en 16 mm. de les cintes de video realitzades a S. Francisco (Califòrnia) i subvencionades pel Departament de Salut Pública, Maternitat i Pediatria. (1979).

Aquestes cintes són en castellà i han estat produïdes per poder oferir una informació i cultura sobre els naixements dels nens. Són exhibides a les clíniques prenatales, als grups de gent que ho desitgin; en acabar el programa visual, es reforça la informació amb totes les qüestions que no hagin restat clares.

Aquestes cintes han sigut pensades pels futurs pares, famílies, educadors ...

Aquest Video/Films són: DAR PECHO, MATERNIDAD.